

ANTTI ARVAJA & TUOMAS MUSTIKAINEN

TOPI SORSAKOSKI

Viimeiseen korttiin

JOHNNY
Kniga

ANTTI ARVAJA
TUOMAS MUSTIKAINEN

TOPI SORSAKOSKI

Viimeiseen korttiin

JOHNNY
Kniga

Tekijät kiittävät WSOY:n kirjallisuussäätiötä saamastaan apurahasta.

Copyright © Antti Arvaja & Tuomas Mustikainen

Kuvat: Pirkko, Onnimanni, Tarja ja Antti Tammilehdon,
Helin (leski), Jaana Huldénin, Pirkko Palermaan sekä Juhani
Mansikkamäen kotialbumit; liite 2: Martti Jämsä s. 2, 4–9,
Stefan Bremer s. 3, 10–11, Veli-Matti Kähmi s. 10 (alakuva)
Ulkoasu: Maria Mitrunen

Sivun 7 sitaatti on Reijo Ikävalkon teoksesta *Topi Sorsakoski:
kulkukoiria*. Gummerus 2002.

Johnny Kniga

imprint of Werner Söderström Corporation

PL 314 (Korkeavuorenkatu 37), 00101 Helsinki

www.kirja.fi

www.johnnykniga.fi

ISBN 978-951-0-41943-4

Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

	Alkusoitto tämäkin.....	9
	Olen matkalla taas.....	11
	Vain laulajan luettavaksi	14
1	Poikavuosien Ähtäri.....	19
2	Kitaristista kuoriutuu laulaja	34
3	Hurmio (1985).....	77
4	In Beat (1986).....	91
5	Nousukausi – taitoa, vaistoa, onnea	102
6	Besame Mucho (1987)	115
7	Kybä pressaksi	126
8	Pop (1988)	134
9	Paluu Pohjanmaalle	146
10	Saammeko esitellä, Topi Sorsakoski!	154
11	Half and Half (1990)	167
12	Agentsin viimeinen kesä	184
13	Tuhlaajapoika ja kulkukoirat	198
14	Jatkoa yksinäisyydelle	216
15	Kalliovuorten kuu (1997)	237
16	Luotu lähtemään	258
17	Renegades (2007)	272
18	Tavastia, meidän bileet	285
19	Pakopaikkana Florida	291
20	Tummansininen sävel (2011)	302
21	Viimeinen vuorokausi	330
	Henkilöhakemisto	337
	Lähdeluettelo	344
	Diskografia.....	356
	Kiitokset	364

*Olen ihan täysin kontrastien mies.
Koen olevani harmaa tarkkailija variksen ja
valkoisen kyyhkysen keskellä puhelinlangoilla.
Ei tällä luonteella ole kyyhkyseksi.
Lähempänä sitä varista.*

– Topi Sorsakoski, *Kulkukoira*

ALKUSOITTO TÄMÄKIN

Huhtikuussa 1997 muuan nuori mies käveli Turun keskustan läpi koh-
ti tanssiravintola Haarakonttoria. Hän teki sen Euroopan omistajan
elkein, eihän elämässä pahemmin murheita ollut. Tilille oli juuri nap-
sahtanut ensimmäinen palkka, 6 500 markkaa. Sosiaalitoimiston asiak-
kuudesta oli kulunut vain kolme kuukautta. Kaikkien aikojen kevät.

Haarakonttori oli täynnä keski-ikäisiä naisia. Aulan hälinässä joku
koputti nuorukaista olkapäähän. Topi Sorsakoski. Lyhyen neuvottelun
jälkeen nuori mies marssi tiskille ja tilasi Pernod-colan. Yleisö kohahti,
kun Sorsakoski kapusi lavalle. Nuori mies oli ollut Sorsakosken huippu-
suosion aikaan vielä ala-asteella, mutta sama vanha taika tehosi uuteen
sukupolveen. Sorsakosken ääni elävänä oli ihmeellinen kokemus.

Nuorukainen kaipasi Kulkukoirilta agentsmaisempaa otetta, mutta
tanssivaa ihmismerta asia ei tuntunut vaivaavan. Viimeisen kappaleen
jälkeen Sorsakoski käveli lavalta suoraan miehen luo ja kaivoi esiin nah-
kaisen lompakkonsa, joka pursusi sadan markan seteleitä. Sorsakoski
otti yhden setelin, tunki sen miehen uuden vihreän pikkutakin povitas-
kuun ja sanoi: »Tuo mulle kossuvissy ja ota itelles, mitä otat.»

He istuivat ravintolan pimeimpään nurkkaan ilmastointiputken alle.
Nuori mies asetteli vaihtorahat mustalle pöydälle. Ensimmäinen ky-
symys: mitä kuuluu? Sorsakoski tuhahti. Kysymys oli vilpiton, mutta
laulajan mielestä joutavaa sanahelinää. Sorsakoski tarttui kossuvissyyn-
sä, siemaisi sen huikalla puoliväliin ja katsoi miestä silmiin. Vaivaantu-
neena tämä tuijotti mustaa nauhuriaan. Eihän tästä tule mitään, hän
ajatteli.

Kului vain tovi, kun 45-vuotias ähtäriläismies alkoi lämmetä. Märkäkorva oli kuin olikin perehtynyt hänen tarinaansa. Sorsakoski istui 19-vuotiaan aloittelevan toimittajan seurassa ja kohteli tätä kuin vertaistaan. Laulaja kertoi lapsuudenhaaveestaan elää Robin Hoodina maakuopassa Lapissa ja ryöstellä postiautoja. Unelmasta se kävi vieläkin. Elämänfilosofiastakin puhuttiin: Helsingin Kallion yksiossa saattoi ahdistaa yhtä lailla kuin hirsihuvilassa järven rannalla. Toisessa oli vain enemmän ikkunoita pestäväksi. Muutaman viikon karkureissut onnistuivat vähän kypsemmälläkin iällä.

Sorsakoski sai aikaan illuusion, että nuori toimittaja oli maailman ainoa ihminen, jolle hän avautui Agentsin kultakauden viimeisistä ajoista. Aika pysähtyi.

Kulkukoirien soittajat nousivat lavalle ja polkaisivat käyntiin ensimmäisen kappaleen. Sorsakoski ei tehnyt elettäkään poistuaakseen pöydästä. Hän jatkoi lauseensa rauhallisesti loppuun, imaisi kossuvissynsä jäät, nappasi tupakka-askinsa ja sanoi: »Nyt täytyy mennä.» Boheemin oloinen pitkätukka juoksi ihmisiä väistellen tanssiravintolan läpi lavalle ja ennätti mikrofonin varteen ensimmäisen säkeistön alkaessa.

Tarinan nuori toimittaja on toinen tämän kirjan kirjoittajista, Antti Arvaja, jolle Tuomas Mustikainen ehdotti Sorsakoski-elämäkerran tekoa turkulaisessa Korona-baarissa kesällä 2015. Tämä teos kertoo kaunistelematta aikalaisten sanoin, minkälaisen elämän ähtäriläinen Pekka Erkki Juhani Tammilehto eli.

Turun Port Arthurissa elokuussa 2016,
viisi vuotta Sorsakosken menehtymisen jälkeen

Tekijät

OLEN MATKALLA TAAS

Onnimanni nykäisee isänsä vaimoa Heliä hihasta. Enää ei kestäisi kauaa. Isä on jättämässä tämän maailman. Onnimanni ja Heli siirtyvät Pekka Tammilehdon sairaalavuoteelta muutaman askeleen loitommalle, käytävän puolelle. Pekka huutaa vuoteeltaan tuskissaan: »Pysy vieressä.» Onnimanni muistaa sanat isänsä viimeisinä.

»Mikä tilanne?» hän kysyy Heliltä käytävässä.

»Pekka kuolee. Ei mene kuin kaksi tai kolme tuntia», arvioi Heli.

Sairaalla on veressään roima annos morfiinia kipujen lieventämiseksi. Vuoteen vierellä on Helin ja Onnimannin lisäksi Pekan sisko Pirkko. Veli Antti on keikkamatkalla Ylivieskassa. Jo edellisenä päivänä Antti pohti, pitäisikö hänen jättää veto väliin veljensä huonontuneen kunnon takia. Ei, sovitut keikat pitää aina hoitaa, kuului laulajan viimeinen tahto basistiveljelle.

On kuuma päivä, kesän kuumimpia, lauantai 13. elokuuta 2011. Kipu on loppumassa. Ja kun hengitys hiipuu, sairaanhoitajat pyydetään paikalle. Hetki on rauhallinen.

Onnimanni soitti vaimolleen Päiville. Päivi oli matkalla Kuorevedelle, jossa lapset Anni ja Jussi olivat olleet serkkujensa luona hoidossa pappan sairaalareissun takia. Puhelun jälkeen Onnimanni lähti Seinäjoelta kotiin Lempäälään. Pian media saisi tiedon 58-vuotiaan taiteilijan kuolemasta. Sitä ennen puhelinrumba kiihtyi ja ihmiset soittelivat ristiin rastiin.

Kuolinhetkellä laulutaiteilijan täti Seija Mantere oli kotonaan Ähtärissä. Seija soitti tyttärelleen kertoakseen tämän serkun poismenosta. Suruviesti sai tyttären ostoskassin leviämään pitkin eteisen lattiaa.

Pekan veli Antti oli tiedon tullessa hotellihuoneessa odottamassa Freud Marx Engels & Jungin keikan alkua. Lyhyen puhelun jälkeen Antti sanoi serkulleen, kuskina toimineelle Jukka »Mehtä-Janne» Metsäluomalle menevänsä kävelyllä pohtimaan asioita. Mehtä-Janne kysyi, oliko se nyt sitten siinä. Oli se. Mehtä-Janne kykeni vaivoin soittamaan siskolleen, jotta tämä voisi ilmoittaa tapahtuneesta äidille.

Kuten sovittu, keikka piti hoitaa. Antin keikalle ilmaantui lisää serkkuja, Markku Mantere, joka sai puhelun isosiskoltaan Helsingistä. Markku meni baarin pihalle, oli pakko tuulettua. Antti tuli vastaan. He ottivat Pekan muistoksi Carillo-huikat.

Samoihin aikoihin Pekan pitkäaikainen ystävä Mirja Laukka-Kiikkala oli ajamassa mökilleen Karstulaan. Hän pohti, miten maestro voi, niin kuin hän miehensä Kari Kiikkalan kanssa Pekkaa toisinaan kutsui. Mirja tarttui puhelimeen ja soitti Pekan vaimolle Helille.

»Mitäs sinne?» Mirja aloitti.

»Pekka nukkui pois hetki sitten», Heli totesi.

Kuolema hiljensi. Auto piti ajaa tienlaitaan. Jalat löivät alta, eikä Mirja jälkeenpäin tiennyt, miten onnistui ajamaan mökille. Perillä hän pyysi miestänsä istumaan tukevasti ja kertoi uutisen. He olivat oppineet tuntemaan ystävänsä ihmisenä, jolle pystyi kiukuttelemaan ja joka itsekin kiukutteli. Hän ei ollut lööppien tuntema Topi Sorsakoski, vaan Tammilehdon Pekka.

Kari ja Mirja olivat pohtineet, kävisivätkö Agentsin keikalla Saarijärven Kukonhiekassa. Sehän voisi olla kunnianosoitus. Niinpä he ajoivat surun murtamina Saarijärvelle. Faneja oli paikalla joukoittain, monet aikamiehet ja -naiset itkivät.

Kitaristi Esa Pulliainen sivusi lavalla poismenoa, mutta hän ei oikein pystynyt puhumaan. Solisti Vesa Haaja taas risti kätensä, hänkin oli hiljaa, kunnes katsoi taivaalle ja sanoi: »Tämä laulu menee tuonne.» Vuorossa oli »Vain yksin me kaksi» -kappale:

*Jo pimeys saapui, taas ilta on mennyt
ja olla näin yksin mä tahtoisi en
Katseemme kohtaavat ja pyydän sulta näin,
Oletko lähelläin tän viimeisen tanssin...*

Viimeisessä haastattelussaan Topi Sorsakoski pohti tulevaa: tappava tauti oli vain korni blueskuvio. Sanoissa oli samaa pohjavirettä kuin Juice Leskisen toteamuksessa, ettei hän ole kotona viikatemiehen tuppautessa kylään. Mustaa huumoria mieheltä, joka taitavana sanankäyttäjänä pystyi noukkimaan arjen havainnoista ne muruset, joista lopulta loi Topi Sorsakosken tummanpuhuvan hahmon.

VAIN LAULAJAN LUETTAVAKSI

Loppukesästä 1987 Topi Sorsakoski sai taas kerran fanipostia, mukana oli kirje Forssasta. Se oli otsikoitu jämerästi: »EHDOTTOMASTI LUOTTAMUKSELLINEN». Ja jos ei kuuta kumarra suomalainen laulaja, ei sitä tee hänen ihailijansakaan, vaan latoo faktat pöytään.

Kirje Forssasta on tyypillinen Sorsakosken saama fanikirje, jossa ajan-kuvan ja henkilökohtaisen tilityksen lisäksi piirtyvät ne asiat, joita fanit olivat aikanaan vailla. Sorsakoski luki ihailijoidensa lähettämiä kirjeitä, mutta ei vastannut niihin juuri koskaan. Lahjapullot hän kaatoi kurkkuunsa, huoltoasemien pehmonallet lensivät roskakoriin.

Forssa 31.7.1987

Miltä tuntuu nyt olla niin sanotusti ”kuuluisa”?

En mä nyt tiedä mahdak sä nyt niin erikoinen laulaja olla, kun vertaa vaikka tohon Juiceen tai Badding-vainajaan. Tai... kun mä nyt vielä vähän mietin, niin kenties voit Juicen päihittää, mutta et Baddingia. Mä en ymmärrä vaan sitä ikinä, että kun ihminen eli sinä tässä tapauksessa osaat laulaa ja omaat helkkarin hyvän

bändin takanas, niin kun se tosta ilmestyy, niin kuin salama kirkkaalta taivaalta, ja sit niinku kaikki lehdet kirjoittelee kaikkia juttuja niinku esimerkiks susta, niin mitä tollaset lehtijutut teikäläistä hyödyttää?

Saaks niistä niin hiton hyviä rahoja, vai mikä niillä on tarkoituksena, meinaan mulle ei ainakaan tollanen mee nuppiin, mut se on mun mielipiteeni, tosin omituinen sellainen. Nimittäin mulle riittää se, että joku/jotkut on niin nimenomaan helvetin hyviä, ja jos huvittaa niin menee jonnekin tanssipaikalle naamasta naamaan kattoon sitä tyyppiä, se on paljon parempi keino nauttia ko. tyypestä. Luultavast säkin nautit enemmän tästä tavasta. Mä en ikinä anna ittelleni anteeksi, etten tullut Somerolle siihen Badding-muistokonserttiin. Voi hitto, olis kannattanu lähtee, siis Rauli-vainajan tähden ja eräiden muidenkin. Siks toiseks, silloin viime syksynä, kun te olitte täällä Forssan Cumuluksessa, kun oltiin kimmojen kanssa täältä työpaikalta teitä katsomassa, niin aattelin että onpa siinä yksinäisen tuntuinen ja näköinen tyyppi. Sitä tunsu itsensäkin niin kauheen yksinäiseksi, kun katseli sua. Kaikki muut ämmät kuolas vaan Pulliaisen perään, mut mä katselin sua. Jumalauta, anteeks, toi tuli ihan automaattisesti eiku mä ajattelin kuitenkin että oon ihastunut suhun aika tavalla vaikka mä ensin ajattelin, että ei. Sulla vaan oli meinaan aikamoinen lauma akkoja pussailemassa sua, munkin piti tulla, meinaan pyytää nimmaria, mutta en saamari soikoon kehdannu. Vanha ämmä mitään kehtaa...

Mä muuten ajattelin (Olen näemmä kova ajatteleen, että moneskos ajattelu-sana toi taas oli), että jos joskus kerkiät, niin

kirjoita mulle mitä sä ajattelet, siis kaikista asioista ja jotain itsestäsiikin, vaikka tuskin sua huvittaa, ja tuskin sä muutenkaan, mutta mä haluaisin susta sellaisen henkilökohtaisen kirjekaverin. Sua varmaan huvittaa kauheesti tollanen pyyntö, mutta mä tarkoitan sitä ihan tosissani. Tietty saat miljoona kirjettä päivittäin ja joka hiippari tietysti pyytää sua vastaamaan, mutta ajatteles kuinka moni niistä kirjoittajista on tosissaan?

Mulla on sen verran tota ikää ja maailmankatsomusta jo, että en ihan kaikkea viiti kirjoittaa aikuiselle miehelle. Mä olen muute jo 29-vuotias, et sillai, mielestäni jo hyvin vanha ämmä.

Mun piti ensin kirjoittaa tää käsin, mutta sitten aloin kirjoittaa tätä koneella täällä duunissa. Olet sä muutenkin niin seksikkään näköinen, tommonen tumma, hoikka, kapealanteinen, herran jestas vallan alkaa hykerryttää. Nyt mä kerron mistä biisistä tykkään kaikkein eniten ja minkä takia. Se on tämä Yksi ainoa ikkuna, ja syy tulee tässä. Viime syksynä ostettiin uudet stereot meidän perheeseen. Sitten samaan aikaan yhdessä mun lähisukulaisessa todettiin olevan syöpä ja toinen sukulainen kuolla kupsahti. Sitten yhtenä perjantai-iltana mun seuranani oli pullo, siis iso pullo keltasta Carilloo, Topi Sorsakosken kasetti ja ne uudet stereot. Sit laitoin kuulokkeet korville ja avasin sen Carillo-pullon, sit kuuntelin noita biisejä. Lienee turha mainita, että siinä asioita ajatellessa porutti vallan kauheasti, ja mä istuin siinä lattialla aamukolmeen. Join Carilloo ja porasin aina välillä. Seuraavana päivänä oli silmät niin kuivat, että rutisi oikein. Ei hitto, mun tarvii nyt mennä duunipaikalle, kun tarvii avata ovet ihmisille. Te kuulemma tulette Leimukalliolle

15.8, tohon Jokioisiin, taidanpas tulla läähättään teitä, ja varsinkin sua sinne. Ethän sä mua sieltä ihmisjoukosta tunne, mutta tiedäks mitä? Mä tunnen sut. Esitä mulle se ikkunabiisi siellä. Lupaatko? Ja jos kerkiit, niin lähetä mulle jonkinlainen lappu, että olet tän kirjeen vastaanottanut, niin sit mä olen ikionnellinen, ja mä olen tosissani.

POIKAVUOSIEN ÄHTÄRI

Vuosi 1965. Suomineidon helmoissa uinui pieni eteläpohjalainen pittäjä, jonka laaksot ja asukkaat olivat kaukaa katsottuna jyrkänoloisia. Matkamiehiä kyräiltiin, varmuuden vuoksi, eikä oman kylän asioista ulkopuolisille huudeltu. Kuplavalokkarit, Moskvitšit, Škodat ja Ifat hallitsivat erämaamaiseman halkovaa maantietä.

Vitsaukset ja onnenaiheet olivat Ähtärissä samat kuin muuallakin, mutta viinapiru piti kuntaa tiukemmassa otteessa. Epäkohtaa pohdittiin Lions-klubia myöten, mutta syytä ei tuntunut löytyvän. Hankolankaalla kuntaa vartioi Ähtärin kirkon torni 54 metrin korkeudestaan. Mustikkavuoren suunnassa oli vastapainoksi tanssilava, jossa kesällä keikkailisi The Renegades.

Ähtäriläisen Tammilehdon perheen uuden kodin seinät vanhan Osuuskaupan talossa olivat vaaleat ja huonekalut siististi omilla paikoillaan, vaikka muutosta oli vain pari viikkoa. Se ei ollut sattumaa, vaan tarkan äidin kädenjälkeä.

Muutto edellisestä asunnosta ei ollut vaivalloista, sillä vanha rivitalo jäi viidenkymmenen metrin päähän tien toiselle puolelle. Kirkolle oli kivenheitto. Tienoolla leikki sankoin joukoin lapsia. Aurinkoa ja lämpöä riitti, niin kuin lapsuusmuistoissa yleensä, eikä Ähtärin lisäksi ollut muuta maailmaa. Uudessa pihapiirissä asui poika nimeltään Kari Talonen, vanhempi pojannulikka, josta tulisi vuosien päästä paikallinen poliisi.

Oviaukko talon julkisivussa rakennettiin umpeen kaupanteon jälkeen, ja talon toisen kerroksen 50-neliöisestä kaksioista tuli Pekka Tammilehdon koti. Pekan ja kahta vuotta nuoremman Antti-veljen punkat olivat

yhteisessä huoneessa vieretysten. Äiti Maija ja perheen kuopus, neljä vuotta Pekkaa nuorempi Pirkko, nukkuivat olohuoneessa. Pojilla oli kirjoituspöytä, pieni komero. Aula oli iso, puulattia puhdas. Puhelin eteisesä, josta pääsi huoneisiin ja keittiöön. Keittiössä oli myös kiikkustuoli ja vanha radio, josta soi usein Lauantai-illan toivotut. Jos sattui hyvä tuuri, saattoi viimeisenä biisinä kuulla Rolling Stonesia. Osuuskaupan talosta tuli perheen pitkäaikaisin koti.

Pekka Erkki Juhani oli syntynyt 27. lokakuuta 1952, sateisena maanantai-iltana kuuden aikaan. Maija ja Yrjö Tammilehdon esikoinen oli potra poika, neljä kiloa ja kaksisataa grammaa, viisikymmentäkolme senttiä. Tummahiuksinen poika oli pantu säädyllyisesti alulle; häitä oli tanssittu edellisvuoden heinäkuussa.

Yrjö, lempinimeltään Ylli, kierteli Pohjanmaata, pidettiinpä häntä niin sanotun metsä-Pohjanmaan epävirallisena tangokuninkaanakin. Siinä sivussa hän pyöritti autokorjaamoa, jonka rinnalle hän perusti Esso-huoltoaseman. Ei Tammilehtojen perhe ollut järin rikas, mutta isän bensa-asemabisnes kannatteli jotenkin. Ei voi sanoa, että kahden vuoden välein syntyneet sisarukset Pekka, Antti ja Pirkko olisivat syntyneet kultalusikka suussa.

Yllin isän Robert Tammilehdon isä Petter Eklund oli ammatiltaan kanttori ja sivutoimisesti melkoinen naistenmies. Lapsia siunaantui yhteensä kuusitoista neljän eri naisen kanssa. 1800-luvulla sukuhaara alkoi liikehtiä Ähtäriin, kartonkiteollisuuden palvelukseen, mutta perhettä kohtasi murhe, kun Yllin veljistä kaksi kuoli tulipalossa. Varhain kuolemansa kohtasi myös Yllin isä, joten isovanhempien rooli lankesi Maijan vanhemmille Erkki ja Sanni Lehtomäelle. Lapsia syntyi Maijan lisäksi neljä, Eeva-Liisa, Matti, Jorma ja Seija. Pohjalaista perua, vankasti musikaalista sakkia. Haitaria soittaneelle puusepälle Erkki Lehtomäelle oli selvää kuin pläkki, että kunnon muusikko pystyy soittamaan vaikka hevososen takareellä, ja huumorintajuista isoisäänsä Pekka kutsuikin Go-go-Ekiksi ja isoäitiään Shake-Sanniksi.

Lehtomäen suvussa oli vahva demaritausta, joka periytyi poliittisesti aktiiviselta Go-go-Ekiltä myös Tammilehdon pojille, vaikka isä Ylli edusti

pikemminkin porvarillista maailmankuvaa. Jo varhain Tammilehdon lapset oppivat ymmärtämään, miten työläisten ja porvareiden kakarat eroteltiin omiin urheiluseuroihinsa: punapaitoihin ja niihin muihin.

Go-go-Eki jäi sisaruskatraan lapsuudenmuistoissa hienoksi mieheksi, joka tanssitti Pirkkoa varpaillaan ja tuli vesilautakunnan kokouksesta hieman maistissa puhumaan lapsille elävästä elämästä. Ennen kaikkea he muistivat, kuinka isoisä osasi uppoutua omiin maailmoihinsa lukemaan Korkeajännitystä, vaikka suvun naiset olisivat jutelleet kovaäänisesti vieressä. Useimmiten Eki kuuli keskustelut lukemisen lomasta, saattoi kurkata lehden yli ja sanoa yllättäen jotain nasevaa.

Myös Ylli oli mukavan miehen maineessa. Häntä luonnehdittiin huumorintajuiseksi veikkoseksi. Hän kertoi juttujaan pojilleenkin, ja usein ne liittyivät musiikkiin. Erään tarinan mukaan tanssiorkestereiden kontrabasistit olivat lähinnä Osuuskaupan poikia, komeita mutta soitto-aidottomia. Niinpä basistille riittikin kyky pitää sormiaan oksankuvan ja hintalapun välissä, jolloin kielet pysyivät riittävän kireinä.

Äiti Maija kulki jalat maassa ja tasapainotti arjen. Hän oli pohjalainen rouva, jolle siisteys ja yleinen tarkkuus kasvatuksesta olivat tärkeitä. Hän kasvatti lapsia herran nuhteessa, mutta ei ollut ylettömän ankara äiti.

Lapsuus oli tiivistä yhdessäolon aikaa ja suku lähellä. Yksi läheisimmistä sukulaisista ja ystävistä oli niin lapsena kuin myöhemminkin serkku Jukka »Mehtä-Janne» Metsäluoma, joka oli puolisen vuotta Pekkaa nuorempi. Mehtä-Janne muistaa, että Pekka oli hyvä suustaan jo pikkunatiaisena. Kesäisin he viettivät öitä teltaillen Mehtä-Jannen vanhempien pihalla. Janne huomasi, ettei hänellä ollut sävelkorvaa niin kuin Antilla ja Pekalla, eikä hän opetellut soittamaan, toisin kuin serkkunsa.

Näinä lapsuuden kesinä Pekasta sukeutui teltaöinä ensimmäisen keran tarinankertoja. Hän keksi kuvitteellisen hahmon pyykkäri-Topin. Tarinassa pyykkäri-Topi pesi lapsia, joista ei pitänyt. Ja kun Pekka ker-toili, Mehtä-Jannea nauratti ja Anttia pelotti. Pekka kehitteli tarinaa, versioi sitä. Kun poikien eno Matti toi teltaan radion, pojat kuulivat ulkomaista rockmusiikkia. Sitä kuunneltiin Radio Luxemburgilta, jonka

taajuudelle kanava onnistuttiin virittämään. Pekka nosti rautalanka-antennin teltanharjan päälle. Hän oli vastikään aloittanut elektroniikkaharrastuksen ja teki ensimmäiset stereot serkulleen, jolla oli jonkin verran ulkomailta tilattuja levyjä, The Beatlesia ja Jimi Hendrixiä. Niitä he kuuntelivat yhdessä jouluisin, yleensä joulupäivänä.

Tammilehdon varhaiset perhemuistot olivat kultaisia. Isä nauratti lapsia, äiti komensi.

ISÄ LÄHTEE, PERHE JÄÄ

Vaikka Ylli Tammilehdosta pidettiin, hänestä puhuttiin Ähtärin kylillä myös ikävään sävyyn sen jälkeen kun Yllin huoltoasemabisnes kaatui. Hän jätti perheensä ja suuntasi 1950-luvun lopulla Seinäjoelle luomaan tangolaulajan uraa. Vaikka Ylli kävi silloin tällöin tervehtimässä lapsiaan vanhoissa kotimaisemissaan, hän jäi etäiseksi. Etenkin kuopus Pirkko ihmetteli perheen hajoamista ja kaipasi isäänsä kotiin.

Jotkut väittivät, että Ylli oli lähtenyt karkuun huoltoaseman kaatumisesta aiheutuneita rahasotkujaan. Ilkeimmät arvelivat, että hän oli palkannut epäluotettavaa väkeä ja ongelmia pahensivat molemminpuoliset sukulaistakaukset.

Muu perhe kärsi. Pian Maijaa kyräiltiin, olihan hän yksinhuoltaja. Kunnan ihmiset alkoivat haistatella. He pitivät kolmen lapsen yksinhuoltajaäitiä muita vähäarvoisempana, vaikka tomera Maija yritti parhaansa ja vähän enemmänkin tekemällä pitkää päivää puhelinkeskukseksä. Töihin lähtiessään Maija nosti kotipuhelimen kuulokkeen haarukasta, jotta pystyi kuulostelemaan, pysyikö kotirauha yllä.

ANTTI TAMMILEHTO, VELI: Yksinhuoltajan lapsia, ei isää ollenkaan. Oltiin ihmisten silmissä vähän kuin vinttaa eli roskaa kuten Ostolan sahalla sanottiin. Ei Yllillä ollut parhaita puolia isänä, mutta kyllä hän meistä kaikista piti. Kerrankin käydessään hän toi meille – jos ei koko kirkonkylän – niin ainakin Rouvisen rivitalon ensimmäisen telkkarin.

TOPI SORSAKOSKI (1952–2011) ON YKSI
SUOMALAISEN ISKELMÄN IKONISIMPIA ÄÄNIÄ.

Topi Sorsakoski & Agents sähköisti vanhan tanssimusiikin ja toi sen kaupunkien rockklubeille 1980-luvun alussa. Kulttimainetta niittänyt kokoonpano raivasi kovalla työnteolla tiensä kansan sydämiin. Se rikkoi kaikki yleisöennätykset, julkaisi nipun klassikkoalbumeita ja paloi loppuun kesällä 1992.

Soolouralle siirtyneestä Sorsakoskesta kasvoi vuosien mittaan myyttinen tangolaulaja, joka tiesi tarkalleen, miten pitää yllä renttutaiteilijan mainetta. Hän oli nukkavieru kultakurkku ja levoton maankiertäjä. Klassisen musiikin ja kirjallisuuden tuntija, kekseliäs elektroniikka-asentaja ja suuri eläinten ystävä. Isä, poika ja räyhähenki.

Antti Arvaja ja Tuomas Mustikainen ovat päässeet perikunnan siunauksella perehtymään Sorsakosken kotiarkistoon. Puolentoista sadan haastattelun pohjalta on syntynyt poikkeuksellinen muusikkoelämäkerta, joka maalaa karheen humoristisen ja paikoin resuisen kokokuvan Sorsakoskesta hänen traagiseen loppuunsa saakka.

Tätä tarinaa ei ole aiemmin kuultu. Mukana ovat keskeiset kollegat, ystävät, sukulaiset, heilat ja fanit. Moni heistä kertoo tarinansa Sorsakosken lesken tapaan ensimmäisen ja viimeisen kerran – vain tässä kirjassa.

